

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Liber decimus sextus: Ad Tironem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

M. TULLII CICERONIS
M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM
AD
FAMILIAREIS,
LIBER DECIMUS SEXTUS,
AD
TIRONEM.

¶ ARGUM. Suum Tironis desiderium commendat.

1 M. T. C. ET CICERO MEUS, ET FR. ET FRATRIS FIL. TIRONI S.P.D.

DAVILLO facilius putavi posse me ferre desiderium tui: sed planè non fero: & quamquam magni ad honorè nostrum interest, quàm primum ad urbem me venire, tamen peccasse mihi videor, qui à te discesserim. Sed quia tua voluntas ea videbatur esse, ut profusus, nisi, confirmato corpore, nolles navigare, 2 approbavi tuum consilium, neque nunc muto, si tu in eadem es sententia. Sin autem postea, quàm cibum cepisti, videris tibi posse me consequi, tuum consilium est. Mariõnem ad te ed misi, ut aut tecum ad me quàm primum veniret: aut, si tu morarere, statim ad me rediret. Tu autem hoc tibi persuade, si commodo valitudinis tuæ fieri possit, nihil me malle, quàm te esse mecum. si autem intelliges opus esse, te Patris, convalescendi causa, paulùm commorari, nihil me malle, quàm te valere. Si statim naviges, nos Leucade consequere. sin te confirmare vis: & comites, & tempestates, & navem idoneam ut habeas, diligenter videbis. Unum illud, mi Tiro, videto, si me amas, ne te Mariõnis adventus, & hæ litteræ moveant. Quod valitudinè tuæ maxime conducet, si feceris: maxime obtemperaris voluntati meæ. Hæc pro tuo ingenio considera. Nos ita te desideramus, ut amemus. amor, ut valentem videamus, hortatur: desiderium, ut quàm primum. Illud igitur potius. Cura ergo potissimum, ut valeas: de tuis innumerabilibus in me officiis erit hoc gratissimum. 111. Nonas Novembreis.

¶ ARG. De sua solitudine, suoque ad Alyziam adventu. TULLIUS TIRONI SUO S.P.D.

2 **N**ON queo ad te, nec lubet scribere, quo animo sim affectus: tantum scribo, & tibi, & mihi maximæ voluptati fore, si te firmum quàm primum videro. Tertio die abs te ad Alyziam accesseramus. Is locus est citra Leucadem stadia CXX. Leucade aut te ipsum, aut tuas litteras à Mariõne putabam me accepturum. Quantùm me diligis, tantùm fac ut valeas, vel quantùm te à me scis diligi. Nõnis Novembr. Alyzia.

¶ ARG. Valitudinè tuam commendat. TULLIUS ET CICERO, TIRONI SUO, S.D. ET Q. FRATER, ET Q. FILIUS.

NOS apud Alyziam, ex quo loco tibi litteras antè dederamus, unum diem commorati sumus, quòd Quintus nos consecutus non erat. Is dies fuit nonas Novembr. Inde ante lucem proficiscentes, ante diem VIII idus Novemb. hæ litteras dedimus. Tu, si nos omneis amas, & præcipuè me, magistrum tuum, confirma te. Ego valde suspensò animo exspecto, primum te scilicet, deinde Mariõnem cum tuis litteris. Omnes cupimus, ego in primis, quàm primum te videre: sed, mi Tiro, valentem. Quare nihil properatis, satis quotidie videro, si valebis. Ululatus tuis possum carere: te valere, tua causa primum volo, tum mea, mi Tiro. Vale.

¶ ARG. Valitudinè tuam commendat.

M. T. C. ET Q. FR. ET Q. FIL. TIRONI, S.

VARE sum affectus tuis litteris: valde priore pagina perturbatus, paulùm altera recreatus. Quare nunc quidem non dubito, quin, quoad planè valeas, te neque navigationi, neque viæ committas. Satis te maturè videro, si planè confirmatum videro. De medico & tu bene existimari scribis, & ego sic audio. sed planè curationes ejus non probo. Jus enim dandum tibi non fuit, cum *ἡγοῦσθαι* esses: sed tamen & ad illum scripsi accurate, & ad Lysoem. Ad Curium verò, suavissimum hominum, & summi officii, summæque humanitatis, multa scripsi: in his etiam, ut, si tibi videretur, te ad se transferret. Lyso enim noster vereor, ne negligentior sit: primum, quia omnes Græci: deinde, quòd, cum à me litteras accepisset, mihi nullas remisit. sed eum tu laudas. Tu igitur, quid faciendum sit, judicabis. Illud, mi Tiro, te rogo, sum tui ne parcas ulla in re, quod ad valitudinè tuam opus sit. Scripsi ad Curium, quod dixisses, daret medico. ipsi pato aliquid dandum esse, quòd sit studiosior. Innumerabilia tua sunt in me officia, domestica, forensia, urbana, provincialia: in re privata, in publica, in studiis, in litteris nostris. Omnia viceris, si, ut spero, te validum videro. Ego pato te bellissimè, si rectè erit, cum quaerere

1. Oratio Epistolarum in hoc extremo libro valde perturbatus est. nos enim quem Lambinus construxit, secuti sumus, non multum interesse existimantes, quo loco hæc vel illa legatur. Vitiis bellum indiximus, ut suam nitorem Tullio reciperemus: velitari verò, quid priore, quid posteriore acie collocandum sit, cum tot editionibus anti-

mum nunquam induximus.

2. *Approbat: suum consilium, neque nunc muto.* Nihil mutandum censeo: Peckio excerpta, neque *ἡγοῦσθαι*, sicut & prima editio. Palatinus tertius legit *ἡγοῦσθαι*.

stote Mescinio decursuram, non inhumanus est. teque, ut mihi visus est, diligit, & cum valitudini tuae diligentissime consulueris, tum, mi Tiro, consulto navigationi. Nulla in te jam te festinare volo. nihil laboro, nisi ut saluus sis. Sic habeto, mi Tiro, neminem esse, qui me amet, quin idem te amet; & cum tua, & mea maxime interest te valere, tum multis est cura. Adhuc, dum mihi nullo loco deesset, numquam te confirmare potuisti, nunc te nihil impedit: omnia depono, corpori servi: quantam diligentiam in valitudinem tuam contuleris, tanti me fieri iudicabo. Vale, mi Tyro, vale, vale, & salve. Lepta tibi salutem dicit, & omnes. Vale. VII. Idus Novembr. Leucade.

ARG. Valitudinem iterum commendat.

TULLIUS, ET CICERO, ET Q. Q. TIRONI HUMANISS ET OPT. S. P. D.

VIDE, quanta sit in te suavis. I quas horas Thyrei fuimus. Xenomenes hospes tam te diligit, quam si vixerit tecum. Is omnia pollicitus est, quae tibi essent opus: facturum puto. Mihi placebat, si firmiter es, 2 ut te Leucadem deportaret, ut tibi te plane confirmares. Videbis, quid Curio, quid Lysoni, quid medico placeat. Voleb. in ad te Marionem remittere: quem, cum meliuscule tibi esset, ad me mitteres: sed cogitavi, unas litteras Morionem afferre posse, me autem crebras expectare. Poteris igitur, & facies, si me diligit, ut quotidie sit Acastus in portu. Multi erunt, quibus recte litteras dare possis, qui ad me libenter perferant. Equidem Patras euntem neminem praetermittam. Ego omnem spem tui diligenter curandi in Curio habeo. Nihil potest illo fieri humanius, nihil nostrum amantius. Ei te totum trade. malo te paulo post valentem, quam statim imbecillum videre. Cura igitur nihil aliud, nisi ut tu valeas: cetera ego curabo. Etiam atque etiam vale. Leucade proficiscens, VII. idus Novembr.

ARG. Valitudinem commendat.

M. TULLIUS C. PATER ET FIL. ET Q. Q. TIRONI, S. D.

TERTIAM ad te hanc epistolam scripsi eodem die, magis institui mei tenendi causa, quia nactus eram cui darem, quam, quod haberem, quid scriberem. Igitur illa quantum me diligit, tantum adhibe in te diligentia. Ad tua innumerabilia in me officia adde hoc, quod mihi erit gratissimum omnium, cum valitudinis rationem, ut spero, habueris, habeto etiam navigationis. In Italiam euntibus omnibus ad me litteras dabis, ut ego euntem Patras neminem praetermittam. Cura, cura te, mi Tiro, quom non contigit, ut simul navigares, nihil est, quod festines: nec quidquam cures, nisi ut valeas. Etiam atque etiam vale. VII. idus Novembr. Actio, velerei.

ARG. Se adversis ventis Corcyra teneri: Valitudinis euntem commendat.

M. T. C. TIRONI, S. P. D.

SEPTIMUM jam diem Corcyrae tenebamur. Quintus autem pater, & filius Buthroii. Solliciti eramus de tua valitudine mitum in modum: nec mirabamur nihil a te litterarum. Iis enim ventis istinc navigatur, qui si essent, nos Corcyrae non sederemus. Cura igitur te, & confirma: & cum commode, & per valitudinem, & per anni tem-

pus navigare poteris, ad nos, amantissimos tui, veni. Nemo nos amat, qui te non diligit. carus omnibus, expectatusque ventis. Cura, ut valeas etiam atque etiam, Tiro nosser. Vale. xv. Kalend. Novembr. Corcyra.

ARG. Valitudinem Tironis sibi cura esse.

Q. C. TIRONI, S.

MAGNAE nobis est sollicitudini valitudo tua. nam, Matemeti qui veniunt, & ἀκρίδων ἔργον, & ῥοιῶν ἔργον 3 nuntiant, tamen in magna consolatione ingens inest sollicitudo, si diutius a nobis futurus est is, cujus usum & suavitatem desiderando sentimus. Attamen quamquam videre te tota cogitatione cupio, tamen te penitus rogo, ne tam longae navigationi, & vita per hiemem, nisi beneficium committas; neve naviges; nisi explorate. Vix in ipsis tectis, & oppidis frigis infirma valitudine vitatur nedum in mari, & via sit facile abesse ab injuria temporis. 4 ψυχῶν ἢ λεπτῶν ῥοιῶν πολυμυῶν inquit Euripides. Cui tu quantum credas, nescio ego certe singulos ejus versu, singula ejus testimonia puto. Effice, si me diligit, ut valeas, & ut ad nos firmus, ac valens quam primam venias. Ama nos, & vale. Qu. F. tibi salutem dicit.

ARG. Navigationem describit: Valitudinem commendat.

M. T. ET C. ET Q. TIRONI, S. P. D.

NOs a te, ut scis, discessimus ad xv. non Novembr. Leucadem venimus ad VII. idus Novembr. ad VII. Actium, ibi propter tempestatem ad VI. idus morati sumus. Inde ad quintum idus Corcyram bellissime navigavimus. Corcyra fumus usque ad XVI. Kalend. Decemb. tempestatibus retenti, ad XV. Kalend. Decembr. a portu Corcyraeorum, ad Cassiopen stadia CXX. processimus. Ibi retenti ventis sumus usque ad IX. Kalendas. Interea, qui cupide profecti sunt, multi naufragia fecerunt. Nos eo die exnati solvimus. Inde Austro lenissimo, calo sereno, nocte illa, & die postero in Italiam ad Hydruntem ludibundi pervenimus: eodemque ventu postridie (id erat ad VII. Kalend. Decembr.) hora quarta Brundisium venimus: eodemque tempore simul nobiscum oppidum introit Terentia: quae te facit plurimi. Ad V. Kal. Decemb. servus Cn. Plancii Brundisii tandem aliquando mihi a te expectatissimas litteras reddidit, datas idibus Novembr. quae me molestia valde levarunt: utinam omnino liberassent. Sed tamen Asclapo medicus plane confirmat propediem te valentem fore. 5 Nunc quid ego te hortor? ut omnem diligentiam adhibeas ad convalescendum. Tuam prudentiam, temperantiam, amorem erga me novi. scio te omnia futurum, ut nobiscum quam primam sis. Sed tamen ita velim, ut ne quid properes. Symphoniam Lysonis velim vitasses: ne in quartam hebdomada incideres. Sed, quom pudori tuo maluisti obsequi, quam valitudini, reliqua cura. Curio mihi, ut medico honos haberetur: & tibi daret, quod opus esset: me, cui iussisset, curaturum. Equum & mulum Brundisii tibi reliqui. Romae vereor, ne ex Kal. Jan. magni tumultus sint. Nos agemus omnia modice. Reliquum est, ut te hoc rogem, & a te petam, ne semere naviges. Solent nautae festinare quae tui causa. Cautus sis, mi Tiro, Mare magnum & difficile tibi restat. Si poteris: cum Messinio. caute is solet navigare. si minus, cum honesto

1. Duas horas Thyrei fuimus. Monet vir eruditus, (indicantur alii, quorum verba ferre pono) videamus an rectius Thyria legatur: cuius, ut Epiri insulae, mentionem facit Strabo. Panllo post legunt Palatinus lectus, Hicorpianus, quae videri videntur: sed vulgatum defendit Carullus, uti etiam bene, quam mihi pariter: imo potius istam quam ex v.c. ore vulgatum editionum inprofferunt, quam videri videntur: mihi illa geninam ac vererem elegantiam redolere videtur.

2. Ut te Leucadem deportaret. Sic restus ex Pall. Vaticani excerptis, editione prima, ac Victoriana. Hicorpianus tamen, adportaret. val-
3. Ακρίδων. Periculi quidem expertia seu cura, sed diuturniora.
4. ψυχῶν ἢ λεπτῶν ῥοιῶν. Frigus autem ternis cuti inimicissimum.
5. Nunc quid ego te hortor? Elegantisimè & rectissime sic restituo ex Vaticanis excerptis ac Victorianae editione, simulque interpungo. Nec multum me deficiunt Palatini, duobus litteris peccantes; Nunc quidem ego te hortor. Vulgò; nunc quidem ego te hortor.

honesto aliquo homine, cuius auctoritate navicularius moveatur. In hoc omnem diligentiam si adhibueris, teque nobis incolumem praestitens, omnia à te habebō. Etiam atque etiam, noster Tiro, vale. Medico Curio Lyfoni de te scripsi diligentissimè. Vale, salve.

¶ ARG. Periculosum esse, post morbum itineri se committere: Eius operam in studio exigit.

M. T. C. TIRONI, S. P. D.

10 **E**Go verò cupio te ad me venire: sed viam timeo. gravissimè aegrotasti: inedia, & purgationibus, & vi ipsius morbi consumptus es. Graves solent offensiones esse ex gravibus morbis, si quæ culpa commissa est. Jam ad id biduum, quod fueris in via, dum in Cumanum venis, accedent continuò ad reditum dies quinque. Ego in Formiano ad 111. Kalend. esse volo. Ibi te ut firmum offendam, mi Tiro, effice. Litterulæ meæ, sive nostræ, tui desiderio oblanguerunt. Hæc tamen epistola, quam Acastus atulit, oculos paululum sustulerunt. Pompeius erat apud me, cum hæc scriberem. Hilare, & libenter ei cupienti audire nostræ, dixi, sine te omnia mea muta esse. Tu Musis nostris para ut operas reddas nostræ ad diem dictam fient. Docui enim te, fides *εργου* quod haberet. Fac planè ut valeas, nos adsumus. Vale. xij. Kal.

¶ ARG. Valentudinem commendat. De suo ad urbem adventu. De statu Republica. De Triumpho. De praesectura Campana. M. T. C. TERENTIA, ET TULLIA, QV. FRATER, ET QV. F. TIRONI, S. P. D.

11 **E**T oportunitatem operæ tuæ omnibus locis desidero: tamen non mea, quam tua causa doleo, te non valere. Sed quum in quartanam conversa vis est morbi (sic enim scribit Curius) spero, te, diligentia adhibita, etiam firmiorem fore. Modò fac, id quod humanitatis tuæ est, ne quid aliud cures hoc tempore, nisi ut quam commodissimè convalescas. Non ignoro, quantum ex desiderio labores, sed erunt omnia facilia, si valebis. festinare te nolo, ne naufragia molestiam suscipias æger, & periculosè hieme naviges. Ego ad urbem accessi pridie nonas Januæ obvium mihi sic est proditum, et ut nihil possit fieri ornatus. Sed incidi in ipsam flammam civilis discordiæ, vel potius belli: cui cum cuperem mederi, & ut arbitror, possem: cupiditates certorum hominum (nam ex utraq; parte sunt, qui pugnare cupiant) impedimento mihi fuerunt omnino. & ipse Cæsar, amicus noster, minaceis ad senatum, & acerbas litteras miserat, & erat adhuc impudens, qui exercitum, & provinciam, invito senatu, teneret: & Curio meus illum incitabat. Antonius quidem noster, & Q. Cassius, nulla vi expulsi, ad Cæsarem cum Curione profecti erant. Postea quam senatus consulibus, pratoribus, tribunis pleb. & nobis, qui proconsules sumus, negotium dederat, ut curarem, ne quid resp. detrimenti caperet: numquam majore in periculo civitas fuit: numquam improbi cives habuerunt paratiorem ducem, omnino ex hac quoque parte diligentissimè comparatur. Id sit auctoritate, & studio Pompeii nostri, qui Cæsarem serò cepit timere. Nobis inter has turbas, sen. tus tamen frequens flagitavit triumphum: sed Lentulus consul, quò majus suum beneficium faceret, simul atque expedit, quæ essent necessaria de rep. dixit se relaturum. Nos agimus nihil cupidè, eoque est nostræ pluris auctoritas Italia regiones descriptæ sunt, quam quisque partem tueretur. Nos Capuam sumimus. Hæc te scire volui. Tu etiam atque etiam cura, ut valeas,

litterasque ad me mittas, quotiescumque habebis, tui des. Etiam atque etiam vale. D. pridie idus Jan.

¶ ARG. De statu Republica & initio bellorum civilium suam in Tironem benevolentiam significat.

M. T. C. TIRONI SUIO, S. P. D.

Quo in discrimine versetur salus mea, & bonorum omnium, atque universæ reipub. ex eo scire potes, quod domos nostras, & patriam ipsam, vel diripiendam, vel inflammandam reliquimus. In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus, vel casus aliquis subveniret, salvi esse nequeamus. Equidem ut veni ad urbem, non destitit omnia & sentire, dicere, & facere, quæ ad concordiam pertinerent: sed mirus invaserat furor non solum improbis, sed etiam his, qui boni habentur, ut pugnare cuperent, me clamante, nihil esse bello civili miseris. Itaque cum Cæsar amentia quadam raperetur, & oblitus nominis, atque honorum suorum, Ariminum, Pistorium, Anconam, Arretium occupavisset, Urbem reliquimus: quàm sapienter, atque quam fortiter, nihil attinet disputare. Quo quidem in calu sumus, vides. Feruntur omnino conditiones ab illo, ut Pompeius eat in Hispaniam: dilectus, qui sunt habitus, & praesidia nostra, dimittantur: se ulteriorem Galliam Domitio, citiorem Confidio Noniane (his enim obtigerunt) traditurum: ad consulatus petitionem se venturum: neque se jam vel, absente se, rationem haberi sui, se praesentem trinum nudinum petiturum. Accepimus conditionis: sed ita ut removeat praesidia ex his locis, quæ occupavit, ut sine metu de his ipsis conditionibus Romæ senatus haberi possit. Id ille si fecerit, spes est pacis non honestæ: leges enim imponuntur, sed quidvis est melius, quam sic esse, ut sumus. Sin autem ille suis conditionibus stare noluerit: bellum paratum est: ejusmodi tamen, quod sustinere ille non possit, praeterim cum à suis conditionibus ipse fugerit, tantummodò ut eum intercludamus, ne ad urbem possit accedere: quod sperabamus fieri posse. Dilectus enim magnos habebamus: putabamusque illum metuere, si ad urbem ire cœpisset, ne Gallias amitteret: quas ambas habet inimicissimas, præter Transpadanos: ex Hispaniaque sex legiones, & magna auxilia, Afranio, & Petrejo ducibus, habet à tergo. Videtur, si insaniet, posse opprimi, modò ut urbe salva. Maximam autem plagam accepit, quòd is, qui summam auctoritatem in illius exercitu habebat, T. Labienus, socius sceleris esse noluit, reliquit illum: & nobiscum est: multique idem facturi esse dicuntur. Ego adhuc ora maritimæ præsum à Formiis. Nullum majus negotium suscipere volui, quo plus apud illum meæ litteræ, cohortationisque ad pacem valerent. Sin autem erit bellum, video me castris, & certis legionibus præ futurum. Habeo etiam illam molestiam, quòd Dolabella noster apud Cæsarem est. Hæc tibi nota esse volui: quæ cavè ne te perturbent, & impediant validitudinem tuam. Ego A. Varroni, quem cum amantissimum mei cognovi, tuam etiam valde tui studiosum, diligentissimè te commendavi, ut & validitudinis tuæ rationem haberet, & navigationis, & totum te susciperet, ac tueretur: quem omnia facturum confido. recepit enim & mecum locutus est suavissimè. Tu, quum eo tempore mecum esse non potuisti, quo ego maxime operam, & fidelitatem desideravi tuam, cave festines, aut committas, ut aut æger, aut hieme naviges. Numquam serò te venisse putabo, si salvus veneris. Adhuc neminem videram, qui te postea vidisset, quam

1. Ut nihil possit fieri ornatus. Hæc est Pall. Vatic. editionis Victorianæ ipsissima atq; optima lectio. nec longè abt. impressio prima; ut nihil fieri potuerit ornatus. at Hieronimus. ut nihil fieri possit ordinatus. ut garrus est: ut nihil fieri potuerit honoratus. Paullo post ex Pall. Hieroniano. Peckio excerptis, editione prima ac Victoriana scriptis, omnino ex hac quoque parte diligentissimè comparatur: cum aliis edicim fuerit, dicitur non dix. hæc quoque parte diligentissimè bellum comparatur.

2. Sed meum instruat furor non solum improbis, sed etiam his. Hæc quoque est Pall. codicum lectio, quam Victorius indicavit: tum etiam editiones primæ: ut flagellanda merito veniat aliorum temeritas, intrudendum casum acculandi pro tercio. nam ex cœdator, sed mirus instruat furor non solum, sed etiam his. Timiditas tamen hic Victoriana non placet: cœtus Lambinus, qui fideat eam admittit. Hæc & Manutius.

quàm M. Volusius, à quo tuas litteras accepi: quod non mirabar. neque enim meas puto ad te litteras tanta hieme perferri. Sed da operam, ut valeas: & si valebis, cum rectè navigari poterit, tum naviges. Cicero meus in Formiano erat; Terentia, & Tullia Romæ. Cura, ut valeas. iv. Kalendas Febr. Capua.

ARG. *Valeitudinem commendat.*
M. T. C. TIRONI, S. P. D.

13 OMNIA à te data mihi putabo, si te valentem videro. Summa cura expectabam adventum Menandri, quem ad te miseram. Cura, si me diligis, ut valeas: & cum te bene confirmaris, ad nos venias. Vale iv. idus April.

ARG. *Valeitudinem iterum commendat.*
M. T. C. TIRONI, S. P. D.

14 ANTIQVVS postredie ad me venit, quàm expectaram. Itaque i habui noctem plenam timoris, ac miseriæ. Tuis litteris nihilo sum factus certior, quomodo te haberes: sed tamen sum relectus. Ego omni delectatione, litterisque omnibus careo: quas antiè, quàm te videro, attingere non possum. Medico mercedis, quantum posceret, promitti iubeto. id scripsi ad Ummium. Audio te animo angere & medicum dicere, ex eo te laborare. Si me diligis, excita ex somno tuas litteras, humanitatemque, propter quam mihi es carissimus. nunc opus est te animo valere, ut corpore possis. Id cum tua, tum mea causa facias, à te peto. Acastum retine, quo commodius tibi ministretur. Conserva te mihi, dies promissorum adest. et quem etiam representabo, si adveneris. Etiam atque etiam vale. iv. idus hora vi.

ARG. *Suam de Tironis valeitudine sollicitudinem significat.*
M. T. C. TIRONI, S. P. D.

15 ÆGYPTA ad me venit pridie idus Aprileis. Is etsi mihi nuntiavit, te plane febrè carere, & bellè habere: tamen, quod negavit te potuisse ad me scribere, curam mihi attulit & eo magis, quod Hermia, quem eodem die venire oportuerat, non venerat, incredibili sum sollicitudine de tua valeitudine: qua si me liberaris, ego te omni cura liberabo. Plura scriberem, si jam putarem, libenter te legere posse. Ingenium tuum, quod ego maximi facio, confer ad te mihi, tibi que conservandum. Cura te etiam atque etiam diligenter. Vale. Scripta jam epistola, Hermia venit. Accepi tuam epistolam, vacillantibus litterulis: nec mirum, tam gravi morbo. Ego ad te Ægyptum mihi, quod nec inhumanum est, & te visus est mihi diligere, ut iste, cum esset: & cum eo cocum, quo utere. Vale.

ARG. *De Tironis manumisso gratias agit & gratulatur.*
Q. C. M. CICERONI FRATRI, S. P. D.

16 DE Tironem. mi Marce, ita te, meumque Cicertonem, & meam Tulliolam, tuumque filium videam, ut mihi gratissimum fecisti, cum eum indignum illa fortuna, ac nobis amicum, quàm servum esse maluisti. Mihi crede, tuis, & illius litteris perlectis, exilii gaudio, & tibi & ago gratias, & gratulor. Si enim mihi Statii fidelitas est tantè voluptati: quanti esse in isto hac eadem bona debent, additis litteris & sermonibus, humanitate, quæ sunt his ipsis commodis potiora? Amo te omnibus equidem maximis de causis, verùm etiam propter hanc, vel quod mihi sic, ut debuisti, nuntiasti. Te roium in litteris vidi. Sabini pueris, & promisi omnia, & faciam.

1. Habui nullam plenam timoris ac miseriæ. Secutus hic sum Codicem Hitcripianum, qui sere obnoxium habet Palatinum sextum in illo enim sicut & ex Memmianis libris adnotat Lambinus, *Plenam timoris ac miseriæ*. Victorii lectio mihi valde coacta videtur: & revera habui nullam plenam timoris: ac miseriæ, tuis litteris: & revera est interpolata ex illo, quam attuli de Palatino sexto. Editum est: *Plenam timoribus ac miseriæ*. Porro pro *quibus* Hitcripianus codex, nullò modo.

ARG. *Reprehendit Tironem quia Latini scripserat minus proprie, valeitudinis fideliter infervere.*

M. T. C. TIRONI, S. P. D.

VIDEO, quid agas. tuas quoque epistolas vis referri in 7 volumina. Sep heus tu, qui *γαρὼν* esse meorum scriptorum soles, unde illud tam *ἀκρυβος* VALITUDINI FIDELITER INSERVENDO? Unde in istum locum FIDELITER, venit? cui verbo domicilium est proprium in officio: migrationes in alienum, multa. Nam & doctrina, & domus, & ars, & ager etiam, fidelis dici potest: ut sit, quomodo Theophrasto placet, verecunda tralatio. Sed hæc coram. Demetrius venit ad me: quo quidem comitatu 3 *ἀφωμίλητα*: satis scis. Tu cum videlicet non potuisti videre. cras aderit. videbis igitur. Nam ego hinc perendie manè cogito. Valitudo tua me valde sollicitat: sed infervi: & fac omnia. tum te mecum esse, tum mihi cumulatissimè satisfacere putato. Cuspicio quod operam dedisti, mihi gratum est. Valde enim ejus causa volo. Vale.

ARG. *Se Tironi manumisso inscriptorum M. Tullio Tironi, neque eo tantum modo, sed & suo Tironi. Ab his valeitudinem commendat.*

TULLIVS TIRONI, S. P. D.

VID igitur? non sic oportet? Equidem censeo sic: iddeudum etiam, suo. sed, si placet, invidia viterur: quam quidem ego sape contemsi. Tibi 4 *Διαφωρητα* gaudeo profuisse. si verò etiam Tusculanum, diu boni, quanto mihi illud erit amabilius! Sed, si me amas, quod quidem aut facis, aut perbellè simulas, quod tamen in modum procedit: sed ut ut est, indulge valitudini tuæ: cui quidem tu adhuc, dum mihi deservis, servisti non satis, ea quid postulet, non ignoras: 5 *πείνη ἀκρυβος, ἀδελπαιτων σιμμετρον, πείνη, διδουσια κχιλίας*. Fac bellus revertare, non modote, sed etiam Tusculanum nostrum plus amem. Parhedum excita, ut hortum ipse conducat. Sic olitorem ipsum commovebis. Helico nequissimus h-3 *ετο* dabat nullo aprico horto, nullo emissario, nulla maceria, nulla casa. Ille nos tanta impensa derideat? calface hominem, ut ego Mothonem. Itaque abutor coronis. De Crabra quid agatur, etsi nunc quidem etiam nimium est aqua, tamen velim scire. Horologium mittam, & libros, si erit sudum. Sed tu nullosne tecum libellos? an pangis aliquid Sophocleum? fac opus appareat. A. Ligurius, Cafaris familiaris, mortuus est, bonus homo, & nobis amicus. Te quando expectemus, fac ut sciam. Cura te diligenter. Vale.

ARG. *De litteris de Demetrio: De Aufidiano nomine.*
M. T. C. TIRONI, S. P. D.

EXPECTO tuas litteras de multis rebus: te ipsum multò magis. Demetrium redde nostrum, & aliud, si quid potest boni. De Aufidiano nomine nihil te hortor, scio tibi curæ esse, sed confice. Et, si ob eam rem moraris, accipio causam, si id te non tenet, advola. Litteras tuas valde expecto. Vale.

ARG. *De valeitudine Tironis. De libris componendis. De olitore. De reditu Tironis.*

M. T. C. TIRONI, S. P. D.

SOLLICITAT, ita vivam, me tua, mi Tiro, valitudo: sed confido, si diligentiam, quam instituisti, adhibueris, ac citò te firmum fore. Libros compone, indicem cum Metrodoro

2. *Quem etiam representabo, &c.* Vbi legendum videtur; *etiam representabo, &c.* Gronovius.

3. *Αφωμίλητα*. Me à colloquio separavi.

4. *Διαφωρητα*. Animi relaxationem.

5. *Πείνη*. Concoctionem, vitationem lassitudinis, ambulationem moderatam, delectationem, solutionem alvi.

trodoro ludebit, quam ejus arbitrato vivendum est. cum olitore, ut videtur. Tu potes Kalendis spectare gladiatores, postmodum redire: & ita censeo. Verum, ut videbitur. Cura te, si me amas, diligenter vale.

¶ ARG. De suo ad virtutem studio: De pradio à Tirone scripto.

C. FIL. TIRONI SUO DULCISS. S. P. D.

21 CUM vehementer tabellarios expectarem quotidie, aliquando venerunt post diem XL, & vix. quam à nobis discesserant: 1 quorum mihi fuit adventus adoptatissimus. Nam cum maximam cepissem lætitiā ex humanissimi, & carissimi patris epistola: tum verò jucundissimæ literæ cumulum mihi gaudii attulerunt. Itaque me jam non poenitebat, intercapedinem scribendi tecisse: sed potius lætabar. fructum enim magnum humanitatis tuæ capiebam ex silentio mearum literarum. Vehementer igitur gaudeo, te meam sine dubitatione accepisse excusationem. Gratos tibi optatosque esse, qui de me rumores afferuntur, non dubito, mi dulcissimi Tiro: præstaboque, & enitar, ut in dies magis, magisque hæc nascens de me duplicetur opinio. Quare quod polliceris te buccinatores fore existimationis meæ, firmo id, constantique animo facias licet. Tantum enim mihi dolorem, craciatumque attulerunt errata atatis meæ, ut non solum animus à factis, sed aures quoque à commemoratione abhorreant. Cujus te sollicitudinis, & doloris participem fuisse, notum, exploratumque est mihi: nec id mirum. Nam cum omnia mea causa velles mihi successa: tum etiam tua. socium enim te meorum commodorum semper esse volui. Quod igitur tum ex me doluisti, nunc, ut duplicetur tuum ex me gaudium, præstabo. Cratippo me scito non ut discipulum, sed ut filium, esse conjunctissimum. nam cum & audio illum libenter, tum etiam propriam ejus suavitatem vehementer amplector. Sum totos diem cum eo, noctisque sæpenuerò partem exoro enim, ut mecum quàm sapissimè cenet. Hac introducta consuetudine, sæpe inficientibus nobis, & cenantibus obrepit, sublataque levertitate philosophiæ, humanissimè nobiscum jocatur. Quare da operam, ut hunc talem, tam jucundum, tam excellentem virum videas quàm primum. Nam quid ego de Brutio dicam? quem nullo tempore à me patior discedere: cujus cum frogi, severa que est vita, 2 tum etiam jucundissima convictio. non est enim sejunctus locus à philologia, & quotidiana συζητήσῃ. Huic ego locum in proximo conduxī, & ut possum, ex meis angustiis illius sustento tenuitatem præterea declamitare Græcè apud Cassium institui: Latine autem apud Bruttium exerceri volo. Vt or familiaribus, & quotidianis convictoribus, quos secum Mitylenis Cratippus adduxit, hominibus & doctis, & illi probatissimis. Multum etiam mecum est Epicrates, princeps Atheniensium, & Leonides, & horum ceteri similes. 3 τὰ ῥῆσ' εἰ καὶ ἡμῶς, πᾶσι. De Gorgia autem quod mihi scribis, erat quidem ille in quotidiana declamatione utilis: sed omnia postpositi, dummodo præceptis patris parerem. 4 τῆς ἡδῶν enim scripserat, ut eum dimitterem statim. tergiversari nolui, 4 ne mea nimis ἀσυνδῆ suspitionem ei aliquam importaret. Deinde illud etiam

mihi succurrebat, grave esse, me de judicio patris judicare. Tuum tamen studium, & consilium, gratum acceptumque est mihi. Excusationem angustiarum tui temporis accipio. scio enim, quàm soles esse occupatus. Emisse te prædium vehementer gaudeo: feliciterque tibi rem istam evenire cupio. Hoc loco me tibi gratulari, noli mirari. eodem enim ferè loco, tu quoque emisse te, fecisti me certiorum. 5 Habes, deponenda tibi sunt urbanitates, rusticus Romanus factus es. Quomodo ego mihi nunc ante oculos tuum jucundissimum conspectum propono; video enim: videre eminentem te rusticas res, cum villico loquentem, in laciniā servantem ex mensa secundā femina. Sed quod ad rem pertinet, me tum tibi desuisse, aquè, actu, doleo. Sed non dubitare, mi Tiro, quin te sublevaturus sim, si modò fortuna me: præsertim cum sciam, communem nobis emtum esse istum fundum. De mandatis quod tibi curæ fuit, est mihi gratum. Sed però à te, ut quàm celerim mihi librarius mittatur, maxime quidem Græcus: multum mihi enim eripitur operæ in excubendis hypomnematis. Tu velim in primis cures, ut valeas, ut unā 6 συμφιλολογέην possimus. Antherum tibi commendo. Vale.

¶ ARG. Valentudinem commendat. relique partes epistolæ de variis rebus agunt.

TULLIUS TIRONI, S. P. D.

SPERO ex tuis literis tibi melius esse cupio certè. Cuius quidem rei omni ratione cura ut infervias: & cave suspicieris, contra meam voluntatem te facere, quod non sis mecum. mecum es, si te curas. Quare malo te validitudini tuæ servire, quàm meis oculis, & auribus. Etsi enim & audio te, & video libenter: tamen hoc multo erit, si valebis, jucundius. Ego hic cesso, quia ipse nihil scribo: lego autem libentissimè. Tu istic, si quid librarii mea manu non intelligent, monstrabis. Vna omnino interpositio difficilior est, quam ne ipse quidem facile legere soleo, 7 de quadrimo Catone. De trichinio, cura, ut facis. Tertia ad erit, modò ne Publius rogatus sit. Demetrius iste nunquam omnino Phalerens fuit: sed nunc planè Bilienus est. Itaque te do vicarium tu eum observabis. Etsi: verumtamen de illis: nostri cetera. Sed tamen, si quem cum eo sermonem habueris, scribes ad me, ut mihi nascatur epistolæ argumentum, & ut tuas quàm longissimas literas legam. Cura, mi Tiro, ut valeas. hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

¶ ARG. Horatur ut professionem conficiat: se amicitiam Antonis conservare velle.

TULLIUS TIRONI SUO, S. P. D.

Tuncia ex eo genere est, ut professione non egeat. Verumtamen Balbus ad me scripsit, tanta se epiphora oppressum, ut loqui non possit. Antonius de lege quid egerit, liceat modo rusticari, ad Bithynicum scripsi. De Servilio tu videris, qui senectutem non contempsit. Etsi Atticus noster, quia quondam me commoveri πεινήσῃ intellexit, idem semper putat, nec videt, quibus præsidis philosophiæ factus sim: & hercè, quod timidus ipse est,

1. Quorum mihi fuit adventus adoptatissimus. Sic habet Palatinus pr. sec. textus, Vaticani excerpta editio Victorii: quod licet pusillum, tamen indicandum fuit, eo quod Hittorpianus, adoptatissimus, editiones aliorum: adventus optatissimus. Itam idem & Pall. sext. non cum maximam ergissem lætitiā, & humanissimi & carissimi patris epistolam. Ex iterum paullo post: Itaque etiam non poenitebat.

2. Tum etiam jucundissima convictio. Elegans hæc lectio debetur Mediceo, ut adnotat Egnatius, usurpavitque ut genuinum Victorius in editione sua; posteaque in suam transtulit. Lambinus confirmatur jaro mihi de excerptis Vaticani. Alias plebeje est: jucundissima conjunctio. & cur non à convivere convivio?

3. Tæ ῥῆσ'. Quæ igitur ad nos pertinent, hæc sunt.

4. Ne mea nimis ἀσυνδῆ suspitionem ei aliquam importaret. Gulielmus ex veteri libro notat suspensionem, sed revera leg. suspitionem. quæ

vox & superius occurrit. Gorgias autem hic erat Rhetor, ut notat ad primam impressionem Egnatius, quem Cicero summovit à contubernio confictuque filii; causatus, quod adolescentens pelliceret ad voluptates & vinum, teste Plutarcho in Cicero.

5. Habes, deponenda tibi sunt urbanitates. Sincerissima lectio hæc à Lambini libris est: quam quoque deprendi in Pall. Vaticani excerptis, & editionum primana Victor. editit: habet ubi sunt deponenda urbanitates. vulgo verò: Habet ubi deponenda tibi sunt urbanitates.

6. Συμφιλολογέην. De literis disputare.

7. De quadrimo Catone. Exat in Palatino primo, tertio, & editione antiquissima; De qua prima Catone. unde alii cum Manutio legunt de quo primo caret. Alii, de primo Catone. nos in hoc obscurissimo loco nihil adferre adjumenti possumus. Palatinus sextus videtur præferre de quadrimo Catone.

est, ἡγοροποιεῖ. Ego tamen Antonii inveteratam sine ulla offensione amicitiam retinere sanè volo: scribamque ad eum: sed non antiè, quàm te video: nec tamen te avoco à syngrapha γρη κρημης. Cras exspecto Leptam. etenim ad cuius ratam pulegio mihi tui sermonis utendum est. Vale.

ARG. De rebus domesticis & publicis. TULLIUS TIRONI, S. P. D.

4. **E**TSI manè Harpalum miseram: tamen, cum haberem, cui rectè darem litteras, et si novi nihil erat, iisdem de rebus volui ad te sapius scribere: non quin considerem diligentia tua: sed rei me magnitudo movebat Mihi protra, & puppis, ut Græcorum proverbium est, fuit à me tui dimittendi, ut rationes nostras explicares. O filio, & Aurelio utique satis fiat. A Flamma, si non potes omne, partem aliquam velim extorqueas: in primitiis, ut expedita sit pensio Kalendis Jan. De attributione, conficies. De representatione, videbis. De domesticis hæcenus. De publicis omnia mihi certa, quid Octavius, quid Antonius: quæ hominum opinio, quid futurum putes. Ego vix teneor, quin accurram. Sed litteras tuas exspecto: & scito Balbum tum fuisse Aquini, cum tibi est dictum, & postredie Hirium. Puto utrumque ad aquas. Sed quod egerint Dolabellæ procuratores, fac admoncantur, appellabis etiam Papiam. Vale.

ARG. Litteras à Tirone requirit. CICERO FIL. TIRONI, S. P. D.

25. **E**TSI iusta, & idonea usus es excusatione de intermissione litterarum tuarum, tamen id ne sapius facias, rogo, nam et si de repub. rumoribus, & nuntiis certior sis, & de sua in me voluntate semper ad me perscribit pater: tamen de quavis minima te scripta à te ad me epistola semper fuit gravissima. Quare cum in primis tuas deside-

rem litteras, noli committere, ut excusatione potiùs expleas officium scribendi, quàm assiduitate epistolarum. Vale.

ARG. Litteras ab eodem Tirone petit.

Q. CICERO TIRONI SUO, S. P. D.

VERBAVI te cogitationis tacito duntaxat convicio, quòd fasciculus alter ad me jam sine tuis litteris perlatus est. Non potes effugere hujus culpæ pœnam. De patrono Marcus est adhibendus: si que diu, & multis lucubrationibus commentata oratione. vide ut probare possit, te non peccasse. Planè te rogo, sicut olim matrem nostram facere memini, quæ lagenas etiam inaneis obsignabat, ne dicerentur inane aliquæ fuisse, quæ furtim essent exlicata: sic tu, etiam si, quod scribas, non habebis, scribito, tamen, ne furtum cessationis quæliville videaris. Valde enim mi semper & vera, & dulcia tuis epistolis nuntiantur. Ama nos, & vale.

ARG. Invehitur in Hirium, & C. Pansam consules.

Q. C. TIRONI SUO, S. P. D.

MIRIFICAM mihi verberationem cessationis epistola 27 dedisti. Nam, quæ parcius frater perscripserat, vercundia videlicet, & properatione, ea tu sine assentatione, ut erant, ad me scripsisti, & maximè de consulibus designatis: quos ego penitus novi libidinum & languoris effeminatissimi animi plenos: qui nisi à gubernaculis recesserint, maximum ab universo naufragio periculum est. Incredible est, quæ ego illos scio, oppositis Gallorum castris, in æstivis fecisse, quos ille latro, nisi aliquid firmus fuerit, societate vitiorum deliniet. Res est aut tribunitiis, aut privatis consiliis munienda. Nam isti duo vix sunt digni, quibus alteri Casenam, alteri Cossutianarum tabernatum fundamenta credas. Te, ut dixi, fero oculis. Ego vos ad 111. Kalend. videbo, tuosque oculos, etiam si te veniens in medio foro videro, dissaviabor. Me ama. Vale.

1. Sed litteras tuas exspecto. Non aliter hic locus in Mediceo sed Pall. aliquot & editio prima, quemadmodum & Victorius edidit, sed si litteras tuas exspecto: Lambinus non male, quod quidam libri haberent, sed si scriberet litteras, finxit, sed si litteras, &c.

seu quæ elegerint Dol. proc. Turnebus ex conjectura emendabat, vel: puto utrumque ad aquas. Emae quid egerint: vel puto utrumque ad aquas Xenias, quid egerint scribam ad te scilicet: quod Lambino magis placet, quam Manutianum commentum: puto utrumque ad aquas scimus quid egerint: quod tamen aliquanto remotius esse à scriptura vulgata eademque antiqua ait idem. Editiones quippe ferunt, puto utrumque ad aquas ferendo: unde faciendum Galicelmus esse putat aquas ferendo.

2. Puto utrumque ad aquas. Sed quæ egerint. Victorianæ editionis lectionem tenuimus, approbatam & confirmatam à Palat. sexto, Hicorp. Nam, primus sicut & antiquissima editio; puto utrumque ad aquas

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARVM
LIBER PRIMVS,
AD
ATTICVM.

CICERO ATTICO SAL.

RATIONIS nostræ, quàm tibi summæ curæ esse scio, hujusmodi ratio est, quòd adhuc conjectura provideri possit. I Prestat unus P. Galba, sine fuco ac fallaciis, more majorum, negatur, ut opinio est hominum, non

aliena rationi nostræ fuit illius hæc præpropere pensatio. nam illi ita negant vulgo, ut mihi se debere dicant. ita quiddam spero nobis profici, cum hoc percrebescit, plurimos nostros amicos inveniri. Nos autem initium pensandi facere cogitavimus eo ipso tempore, quo tuum puerum cum his litteris proficisci Cincius dicebat,

1. Prestat unus P. Galba, sine fuco ac fallaciis, more majorum, negatur. Ita interponxit hunc locum Malaspina: & Muretus firmat lib.

IX. Variat. lect. cap. 10. Prius erat; P. Galba sine fuco ac fallaciis more majorum. Negatur; quod præfert P. Manutius.